

Srpska akademija nauka i umetnosti, Beograd

СРПСКА КРАЉЕВСКА АКАДЕМИЈА

СРПСКИ ДИАЛЕКТОЛОШКИ ЗБОРНИК

КЊИГА III

Srpski dijalektolški zbornik

РАСПРАВЕ И ГРАЂА

БЕОГРАД-ЗЕМУН
ГРАФИЧКИ ЗАВОД „МАКАРИЈЕ“ А. Д.
1927 — 1958

ЦЕНА 30 ДИНАРА

ПРИЛОЗИ РЕЧНИКУ ТИМОЧКОГ ГОВОРА

ОК

МАРИНКА СТАНОЈЕВИЋА

Прилози речнику тимочког говора

од

Маринка Станојевића

- Ајџт м. диванана, доксат (Селачка, С. Т.)¹
ак м.: Дао овце, козе »по дак«, т. ј. на чување за извесну награду (С. Т.).
алалиќам в. имрф. брукати, грдити (С. Т.).
Бадам в. имрф. бости: Дода бадала, мама мицала, а ја съм везала. (С. Т.).
бајалница ф. бајалица, врачара (С. Т.).
балалиќам в. имрф. брчкати (С. Т.).
балдишем в. рф. малаксати, бити савладан. »Од глад съм балдисал« (С. Т.).
бан м. У Тимоку старији млађе од мила зову бане: »Ај, бре бане, кькво рьботиш?« (С. Т.).
белограќанин м. 1. човек из Белограќика (у Бугарској) и 2. ветар (у Тимоку) што дува са стране Белограќика (С. Т.).
белограќчанка ф. в. белограќанин 2. (С. Т.).
белџка ф. рл. (обичније) белџке. Конопље се у два маха тргају: најпре белџке. У с. Тимоку: белке и црнке.
биограќина ф. кад град туче усева, па оно што остане, зове се биограќина (С. Т.).
блач м. асс. sing. блача, рл. блачи. Нека врста инсеката што једу нарочито коприве (С. Т.).
блџтам в. имрф. бунцати (у болести) (С. Т.).
бљувоч, м. оно што се избљује (С. Т.).
брабуќка и брабуќка ф. бубуљица (на пр. на лицу) (С. Т.).
бубулечка ф. у изреци: »У људи бубулечка, у кућу мечка« (Леновац).

¹ С. Т. Сврљишки Тимок. — Т. Т. Трговишки Тимок.

- бундруку́јем v. impf. веселим се, лумпујем: »Сву ноћ бундруку́је« (С. Т.).
- буњиштáрка f. обичније pl. tantum: буњиштáрће. Ране буњиштáрће постају од нечистоће, а јављају се по глави, око ушију, уста и т. д. (С. Т.).
- Вáтка f. pl. ватће: мера дужине, колико се шаком обухвати (С. Т.).
- валúга f. pl. валúђе. Место улегло, утолеглица у земљи, јама, рупа (С. Т.).
- вéтрушка f. pl. вéтрушће; 1. птица што према ветру у ваздуху трепери, 2. нека врста ала: »Вéтрушко!« каже се жени или се куне: »Вéтрушће те однеле!« (С. Т.).
- видинли́ја m. у Тимоку ветар што дува од Видина (С. Т.).
- видóвчпца f, трава (лековита) што се бере у очи Видовдана (С. Т.).
- вик m. плач. Кад дете много плаче, каже се да му је нека мађијара »наврљила вик«, те је потребно да врачара »разврљи вик« (С. Т.).
- влашкáр m. pl. влашкарé или влашкарí. Људи што иду у Влашку печалбе ради (С. Т.).
- вра m. pl. враóве — гомила; вра жита, пасуља, тикава, земље и т. д. У румунском (Крајина) исто: vгáи. (С. Т.).
- вражá f. врачање: »Вражá-лажá« (Леновац).
- врл, врла, врло adj. зао, љут: »Врло кúче óвце чува« (С. Т.).
- Гавéз m. нека бодљива трава, која се употребљава за лечење очију (од »метаљке«) (С. Т.).
- гарíја f. асс. sing. гарíју, ангарија (грч.): »Идемо на гарíју« (С. Т.).
- глождáк m. место где има много глогова (С. Т.).
- глúмьц m. pl. глúмци: чауш, пустосват, лажља-љжља у С. Т. (Ниш и околина).
- гóља m. врста ветрова (в. пречџ) (Мариновац).
- говéм v. impf. чувам се, пазим, негујем: »Ваздán мóма гóвéла, прид — ноћ г...о изéла!« (Леновац).
- господíнка f. voc. sing. господíње. Тако млада даје име којем женском чељадету у кући младожењиној (С. Т.).
- грáњам v. impf. заводим (кога) говором, речма, улешавам, дотерујем што (у говору) (С. Т.).
- грапчина f. граб (С. Т.).
- грíкнем v. pf. повичем, викнем, навалим: »Грíкнуше сви на њега« (С. Т.).

гробни́к *m. pl.* гробни́ци: онај што је у гробу, мртав.

За јако болеснога човека каже се: »прави гробни́к!«
или: »Поцрвѣл кьно гробни́к« (С. Т.).

грознѣло *p.* ружноћа: »Убавѣло збор збѣра, а грознѣло
дом чу́ва« (С. Т.).

гротáк *m.* од грот, ситно камење (Равна).

грот *m.* ситан камен, камен што се осипа са стене (Равна).

гру́но *p.* весло, на пр. »груно пьпър« (С. Т.).

гъндорим *v. impf.* гунђам (С. Т.) — особито на левој
страни Тимока.

Дáвља *m.* човек што се, при пијењу (воде, вина...), дави
(С. Т.).

дáко, ако, речица којом се одобрава нешто: »Дáко си га
ударѣл!« (С. Т.).

делѣје *f. pl.* tantum оно коврчаво перје у репу плована
или петла (С. Т.).

дивóлеска *f.* дивља леска, мечја леска (С. Т.).

докљўцам *v. pf.* искљўцам: »Каквá врáна зáкљўца, таквá
и дóкљўца« (Леновац).

доколéњће *pl.* tantum *f.* чарапе, особито женске, до
колена (С. Т.).

достáјън, -јна, -јно, *adj.* девојка достáјна, *t. j.* девојка
која је достојала за удају (Јаковац).

дрéмка *f.* сан, дремеж: »Дрéмка ме садолéла!« »Дрéм-
ка ми се дрéме« (С. Т.).

дру́сам *v. impf.* тресем: друсáл сьм; друсá (аор.): »Кој
дру́са и кўса« (С. Т.).

дудњѣ *3. sing. v. impf.*: Облак дудњѣ (грми). »Кубе дуд-
њѣ« (С. Т.).

Ждѣпим *v. pf.* здипим, скочим: »Ми ждипѣмо, те уземо«
(С. Т.).

жљувéм *v. impf.* гризем, гулим. Трп. прид. жљуван,
Жљувана Главá (у Мариновцу) (С. Т.).

жмим *v. impf.* жмурим (С. Т.).

жўљнем *v. pf.* ударим, лупнем. »Жўљну кобѣлу с камен«.
(С. Т.)

Зь́сам *v. imp.* ударати (С. Т.).

сь́нем *v. pf.* ударити, лупити: »Зь́сни га добрó« (С. Т.).

ь́мба *f.* зумба (Јаковац).

сь́нкам *v. impf.* звоним: »Зь́нка зь́она« (С. Т.).

- Заборáвка** f. онај струк конопље, што случајно остане неочупан (при тргању). Употребљава се за лек (С. Т.).
- заврзúјем** v. *imprf.* завезивати. Каже се о пасуљу, на пример, да заврзúје, кад стане пуштати плод (С. Т.).
- зажмíм** v. *pf.* зажмури́м. »Дор једн не за жмí, дру́ђи не може да прогледа«.
- закљúцам** v. *pf.* почети кљудати. В. докљúцам (Леновац).
- закртúјем** v. *imprf.* закерам (С. Т.).
- зáлис** (залист?) m. нека трава којој лист иза листа стоји, а ушива се у појас (од сваке болести, особито од чуме) (С. Т.).
- залóжим** v. *pf.* на пр. опанак: ставим залогу или подношку у опанак (С. Т.).
- залúдница** f. беспослица: »Тамбúрице, моја залúднице!« (С. Т.).
- зам́кнем** v. *pf.* умукнем: »Зам́къл, оче да úмре« (С. Т.).
- зáпат** m. приплод, оно што служи за приплод (С. Т.).
- запр́чич**, m., или запртак — јаје. Не ваља кад кокош снесе запрчич (мало јаје), јер ће бити гроба у кући, особито ако нема жуманцета (С. Т.).
- зарíнем** се v. *pf.* Кад ораси попадају на земљу толико да се земља једва види, каже се: »Ореси се заринúли« или просто: »Заринúло се под орéј«. То се исто каже на пр. о крушкама, јабукама и т. д. (С. Т.).
- зарúчим** v. *pf.* поручим, наручим (С. Т.).
- затдчкúјем** v. *imprf.* запиткујем: »Што ме једномán затдчкúјеш?« (С. Т.).
- зелен́ц** m. овај ко је зелен: »Зеленци́ волóве« (Н. Корито).
- зетúјем** v. *imprf.* имам зета: »Зетувáла, на глáвње му не седéла!« (С. Т.).
- зл́икам** v. *imprf.* тихо плачем, јецам: дете зл́ика. Зликáл, зликáјечи (С. Т.).
- Їзба** f. врста негдашњих зграда у Тимоку, пола је у земљи а пола изнад земље. Служила је женама само за женске радове: ткање, предење и т. д. (С. Т.).
- íзвод** m. углед, пример за угледање; предмет са кога се прегледа, изводи. Реч позната старој нашој књижевности (С. Т.).
- íзрéпчим** се v. *pf.* изребрим се (С. Т.).
- исп́плим** v. *pf.* извадим: »Исп́плíл, па платíл«. (С. Т.).
- истúвам** v. *pf.* нађем, пронађем, истражим што (С. Т.).

- исујеем *v. pf.* исушим се: »Исујел си млого«. (С. Т.).
- ишчамрѣм или ишчамрѣјем *v. pf.* нестати, ишчезнути, скопнети; каже се за лубеницу да је ишчамрѣла кад је презрела (С. Т.).
- Јабленка *f.* име које млада даје коме женском чељадету у младожењину дому о свадби (С. Т.).
- ја! *Interj. f.* ево, ено: »Ја га, жена!« (С. Т.).
- јамка *f. dem.* од јама, рупа (у винограду) (С. Т.).
- јарьк *m.* прут што се на гици остави при резању лозе. »Три јаркове« (С. Т.).
- јарнем *v. pf.* нападнем: »Чу га јарнем, што ми не дал пारे-ге« (Јаковац).
- једнодѣнка *f.* кошуља која се за дан изатка и начини. Употребљава се за лек. Ко има од ње при себи, не бије га куршум! Носи се од такве кошуље парче у појасу као амајлија (С. Т.).
- јерѣца *f.* пшеница јарица.
- јерѣчън - чна, - чно *adj.* од јерица, тј. јарица: јерѣчно брашно (С. Т.).
- јурѣ-кобѣла *f.* човек или жена који некога јури непрестано (као бесан, бесна) (Селачка).
- Ћалпим *v. impf.* једем прождрљиво (Леновац).
- капулина *f.* пећина, пештера (Кожељ).
- «кас авѣт *m.* брига, старање: »Он је много касавѣт за стоку« (С. Т. — Н. Корито).
- кѣжљав, - а, о *adj.* кржљав (С. Т.).
- клѣпем *v. impf.* кујем: секиру, мотику, трнокоп и т. д. (С. Т.).
- клóцам *v. pf.* в. клоцам: »Пушка клóцну«. (С. Т.).
- кљúцам *v. impf.* кљујем (С. Т.).
- коколáт, а, о *adj.* човек (жена, дете) великих, разрогачених очију (С. Т.).
- комбѣја *f.* перчин. Раније су носили и мушкарци перчин-комбију (С. Т.).
- комѣнача *f.* греда што држи комѣн, оѣак (С. Т.).
- коњúша *f.* коњушница: »Зáпали се цáрева коњúша« (С. Т.).
- копјóшем *v. pf.* и *impf.* каже се о луку кад избије коп (копјосáл) (С. Т.).
- корѣчанин *m.* 1. сељак из Н. Корита и 2. ветар што дува у Тимоку с коритске стране (С. Т.).
- кострѣш *m. v.* кострѣшко (С. Т.).

- кострѣшко т. пиле накострешено: »Сви пиличи да поју,
а кострѣшко у трње да ћути« (С. Т.).
- кóтар т. хилер (у старијим кућама) (С. Т.).
- котлárница f. раније казаница (Врбица).
- котлѣне или котлѣње само pl. tantum количина ракије
што се даје сопственику казана за печење ракије. Кот-
лене су раније обично износиле 1 оку. То је управо
кирија на казан за печење ракије (С. Т.).
- кóчак т. преграда (од дасака или плета) у кући (ижи) где
се обично држе затворена јагњад, јарад, телад или прасад
(С. Т.).
- крátка недеља f. недеља пред белом или сирном недељом
(С. Т.).
- кривѣц т. врста ветра (обично источни ветар) у Тимоку
или Заглаву.
- кртíм v. impf. гунђам: »Нешто много кртé« (С. Т.).
- крчажѣк или крчѣжѣк т. мали крчаг за воду (С. Т.).
- кѣнѣа f. несрећа: »Тера ме кѣнѣа« (С. Т.).
- Љаут т. врста поврћа, личи на грашак. Неки га мешају у
кафу. Можда је што и наут! (С. Т.).
- лебѣдим v. impf. — каже се о коњу, волу и т. д. да ле-
бѣди кад иде полако и у ходу подрхтава (С. Т.).
- леборóдије п.: »Земља изгубила леборóдије«, т. ј. пло-
дородност (С. Т.).
- лишайвкa f. нека лековита трава. Народ је употребљава
за лечење болести »од мѣчку« (С. Т.).
- ломóтим v. impf. говорим јасно, громко, али без смисла
(С. Т.).
- лѣскѣвѣц т. шљокица (на пр. на кошуљи) (С. Т.).
- лучнѣк т. туцањ за туцање лука (С. Т.).
- Мáјин adj. у изразима: мáјини ти, као: записи, радови
и т. д. (С. Т.).
- мамуру́з т. кукуруз (Равна — С. Т.).
- манáра f. секира (Селачка и М. Извор у С. Т.).
- манáрче п. секирче. В. манáра.
- мандрсам v. impf. чупам, гребем: »Звала Висóчанка Ти-
мóчанку: оди, морí да се мандрсамо!« (гребенци).
(С. Т.).
- меснѣце и мѣснице pl. tantum f. време после Божића
до поклада (С. Т.).

- метѝль т. трава од које овце добијају болест метиљ (С. Т.).
- метó п. држава, државина, сеоски хатар (Равна).
- митó п. в. метó (Маѝнци — С. Т.).
- мишьдѝр т. нишадор (С. Т.).
- мѝскам в. имрѝ. ударам (С. Т.).
- мѝснем в. рѝ. ударим: »Къд те мѝснем, че ти испадну очи«. В. мѝскам (С. Т.).
- мѝцам в. имрѝ. бунцам (у сну), муцам (С. Т.).
- мос т. мост, љуприја. У Тимоку се више не говори мост, већ само љуприја. Али се зато сачувала ова реч у називу Мос, место у Трновцу (ср. тим.).
- мрснѝк т. рѝ. мрсниѝ. Човек који иде на »мрс«, отимач, разбојник (С. Т.).
- мрснѝца ф., рѝ. мрснѝце. Змија која је ујела ма кога човека или ма коју животињу уопште (С. Т.).
- мртвинá ф. скраћено: мртвин, у-мртвин. Где сунце не греје (С. Т.).
- мѝар т. некакав ветар (у Маривовцу — С. Т.).
- Наврѝим в. рѝ. набацити. Ако дете много плаче, вели се да му је та и та жена »наврѝила вик«. В. вик (С. Т.).
- назнаујем в. имрѝ. знам по мало. »Мој је оѝц знанаува́л да је туј билó сьлó« (С. Т.).
- накава́лим в. рѝ. навалим, спопаднем (кога) (С. Т.).
- напѝњам и ньпѝњам в. имрѝ. напињем: »Тавра́ га ньпѝња, рѝа́ га сьпѝња« (С. Т.).
- напоница и напо́ница т. и ф. онај (она) што се напиње, надувенко (С. Т.).
- натунтим се в. рѝ. наоблачим се, намргодим се: »Натунтѝло се, че киша« (С. Т.).
- наѝмнем в. рѝ. махнем, намахнем (руком): »С десну му руку наѝмну, с лево ми око наѝмикну« (С. Т.).
- неведа ф. употребљује се у овим изразима: »Але и неведе«. »Изэле га але и неведе«! (С. Т.).
- ночнѝк т. ладолеж (цвеће) (С. Т.).
- Обѝдујем в. имрѝ. једем између ручка и вечере (око 4 часа) (С. Т.).
- обѝбнем в. рѝ. обухватим, обујим: »Не могу те обѝбнем«. Обибнѝл дрво (С. Т.).
- овревујем в. имрѝ. оговарам (С. Т.).
- одевам в. имрѝ. испаштам (С. Т.).
- ока́жем се в. рѝ. прикажем се, представим се (С. Т.).

окомусим се v. pf. оумисим се, оборим главу, браду.

»Окомусил се, нее вѣсел«.

омик и омѣк adv. — пуца »на омик«, тј. на омич (ст. сл. омѣкнѣти), не право, са стране (да мучи). (Мариновац — С. Т.)

омрсим v. pf. — Кад се први пут чује кукавица, или пуњака, или вуга, или славуј и т. д. с пролећа да пева, а није се тога јутра ништа »метнуло у уста«, онда се се каже да те је та и та птица омрсила. Није добро да те ма која птица омрси, јер ћеш имати какву било штету (С. Т.)

омусим се v. pf. в. окомусим се. (С. Т.)

опѣцам v. impf. пробам (С. Т.).

оплава f. поплава (Равна — С. Т.).

оплѣзем v. pf. покиснем: »Оплѣзъл съм од љишу« (С. Т.).

оплит m. вез: »Што ме јад, тој ме јад: првен оплит окол шију!« (Т. Т.).

оподим v. pf. опробати; в. опѣцам (С. Т.).

осмудим v. pf. опрљим: »Осмудил си браду« (С. Т.).

осредѣк m. средина, (на пр. села) (Мањинци у С. Т.).

ошљанѣц m. ветар што дува од стране села Ошљана (С. Т.)

ошљанчанин m. в. ошљанѣц (С. Т.).

ошљанчанка f. в. ошљанѣц и ошљанчанин (С. Т.)

Памучница f. памучна кошуља, кошуља од памучног платна (С. Т.).

пѣне m. само у овом облику; види бѣне (С. Т.).

пѣнче m. в. пѣне, бѣне (С. Т.)

папазѣнија f. врста јела, папазѣнија в. јѣнија. (С. Т.).

пепељивка f.

пепељивко m. што је пепелом посуто:

»Наша валѣ вѣшу позивѣла:

»»Диг' се, вѣло, диг' се пепељивко!«« (С. Т.).

пеперѣга f. pl. пеперѣђе, додолица: «Девѣђе дошлѣ из венѣц, мѣкре кѣно пеперѣђе« (С. Т.).

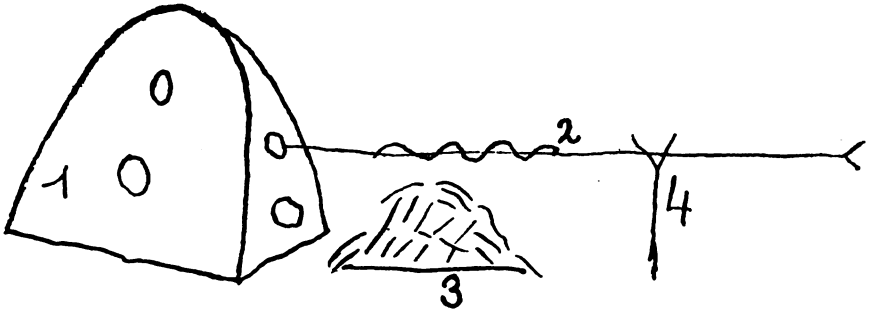
пѣсичав, -а -о adj. за дете што много плаче, кад је сухо а једе много, вели се да је пѣсичаво. Пати »од пѣшицу« (С. Т.).

петопрѣстица f. нека врста траве којом се лечи болест крупа (С. Т.)

пѣшица f. болест детиња. В. пѣсичав (С. Т.).

пѣшичав adj. в. пѣсичав (С. Т.)

- пíсарка f. име што га млада даје женском чељадету у дому младожењину (С. Т.).
- плáкнем v. pf. испирати водом (на пр. уста) (С. Т.).
- плакíњам v. impf. испирати; в. плáкнем (С. Т.).
- плáпотим се v. impf. каже се за траву кад по води плива:
»Травá се плáпоти«. (С. Т.).
- плéснут, -а, -о adj. ударен мало, замлаћен, лупкаст, луд (С. Т.).
- плóштáк m. спруд (у реци) (Леновац).
- плýска f. болест. Има мала плýска и голéма плýска. Плýска је као рана, оток, особито на образу и око зуба (С. Т.).
- поберém v. impf. оберем, омађијам, учиним учин, учиним чин. (С. Т.).
- повратúшка f. на свадби — време кад гости (с девојкиве, младине стране) враћају пријатељу посету (С. Т.).
- Подвезí-земља f. место у Мариновцу, где се земља стално »подвози« »Rutschterrain« (С. Т.).
- пóдљута f. најчешће pl. tantum: пóдљуте. Извесна врста рана. Баје му »од пóдљуту« или »од пóдљуте« (С. Т.).
- пóдниз m. кућа »на пóдниз« начињена, тј. између дирека бундрука уметну се пречанке које се олепе (С. Т.).
- подúбица f. нека трава којом се лечи крупа (С. Т.).
- полежúшка f. она (онај) који »полежује«, чешће »лега«:
»Полежúшка — потрчúшка!« (С. Т.).
- полúпка f. поклопац од заструга: »Још он на полúпку једе«, т. ј. још је он детињаст (Вратарница).
- помéтина f. постељица, germen humanum. Кад се дете роди с пометином знак је да ће бити велики човек (на пр. јунак) (С. Т.).
- поокúјем v. pf. подвикујем, повикујем (С. Т.).
- поп m. извесна справа, начињена од земље, с рупама на њој; служи за печење на пр. пилића, ћевапа и т. д.

1. поп; 2. ражањ; 3. ватра; 4. сошица.

попóнџ м. врста траве; цвета бело; једу је радо свиње (С. Т.).

посá adv. већ: »Било му посá!« (С. Т.).

посéдџ м. имање, сопственост, possessio; оно што је ко првобитно »посео« (С. Т.).

поткóвци pl. tantum м. у изреци: »Паре — поткóвци, дрéје — обóјци!« (С. Т.).

потлáчина f. оно што је »потлачено«:

»Ми обрáмо и све потлáчимо,

Ви берéте нáшу потлáчину« (С. Т.).

потмалéл-о v. рf. потамнело. Једном сам чуо у Равни (С. Т.)

пóтра f. потка, знак којим се ливада, њива и т. д. брани од стоке (Д. Зуничје — Заглавак).

потрчúшка f. т. онај који потрчује: »Полежущка-потрчúшка« (С. Т.)

прекóр м. »порекло«, надимак, породично име. Породична имена у Тимоку дају се често по којој смешној, шаљивој особини кога од предака из дотичне породице, те му то породично име постане прекóр. Становници нерадо казују то своје име, и ако су по њему познатији него по свом правом презимену на пр. Прдљинци, Решетáрци, Рмбуловци, Кокошáрци, и т. д. и т. д. (С. Т.).

преóтнем v. рf. преобладам, надјачам: »Нема земља, преотéл камен« (С. Т.).

престóј м. кирија за суд у вину, ракији и т. д. (С. Т.).

пречџ м. врста хладних ветрова у Тимоку. В. гóља (Мариновац — С. Т.).

прогóн м. место где се што прогони, протерује (Штипина—Потркане у Заглавку).

- прсакљѣв, -а, -о adj. на пр. поток: брз, бујан, који прави штетв (Шטיפина).
- пуднем v. pf. бацим: »Пудни га пред врата« (С. Т.).
- путáја f. путања (Г. Б. Река — Црна Река).
- пѣкъл m. лек противу рана, начињен сагоревањем жуманцета. Каже се и: »Црн кько пѣкъл« (С. Т.).
- пѣплим v. impf. носим (С. Т.).
- Рáпсалија f. врста крупне пшенице. В. рóпсалија, рѣпсалија (С. Т.).
- расврљим и рьсврљим v. pf. разбацим. Ако је мађијара »наврљила вик на дете«, те плаче, треба сад нека друга (врачара) да му рьсврљи вик, те да оздрави (С. Т.).
- расрбѣм се, расрбѣјем се (или са рьс-) v. pf. осетити свраб: »Ране му се расрбѣле« (С. Т.).
- растрѣлам v. pf. (или са рьс-); »Ране ми се растрѣлале« (С. Т.).
- рђавѣц m. рђав човек: pl. рђавци (Бучје-Заглавак).
- рѣпам v. impf. сечем (С. Т.).
- рѣпнем v. pf. посечем, ударим (С. Т.).
- рѣпсалија f. в. рáпсалија (С. Т.).
- рѣпчим се v. impf. ребрим се (С. Т.).
- род m. Старији ће млађега често ословити са: роде, и ако нису род: »Кько си, бре рóде?« (С. Т.).
- рóмем v. impf. храмљем: »Кóњт сака́т, рóме« (С. Т.).
- рóпсалија f. в. рáпсалија (С. Т.).
- ру́дник m. на пр. коњ или во, који заједно вуку кола (С. Т.).
- ру́жица f. име женском чељадету из младожењиног дома, које му млада на свадби даје (С. Т.).
- ру́јнем v. pf. јурнем: »Ру́јну народ« (Мањинци — С. Т.).
- рьсѣјем се v. pf. усијати се: »Кубе се рьсејáло« (С. Т.).
- рьспудим v. pf. растерам, разјурим (С. Т.).
- рьстобáшим се v. pf. разузурим се: »Рьстобашѣл се кьно ага!« (С. Т.).
- Садолѣјем и сьдолѣјем v. pf. савладам, надвладам: »Дрѣмка ме сьдолѣла« (С. Т.).
- свињомóрьц m. ветар јак, силан, хладан, од кога и свиње гиву. У Потркању зову га и видимлѣја (јер дува с те стране) (С. Т.).

- свињџ м. свиња само у бајању: »Да рѣстѣш како квѣсѣц,
да се гојиш кѣко свињџ!« (С. Т.).
- свѣтка f. свитац, инсект што вечером лети и сија (С. Т.).
- седлица f. стара капа у женѣ у Тимоку, слична убрадачу.
Данас у Тимоку нити има седлице, нити има убра-
дача (обрадача) с трвељима (С. Т.).
- сѣлина f. селиште, место где је раније било село (Ма-
њинци — С. Т.).
- серма́ f. болест у костима (као зрнца) (С. Т.).
- сѣрна недеља́ f. недеља белих поклада. Тада се највише
сира једе, те јој отуда име (С. Т.).
- скло́пци м. рl. tantum заструзи (С. Т.).
- скрбос м. жалост: »Скрбос-ра́дос!« (Равна — С. Т.).
- сло́гнем се v. рf. сагнем се (С. Т.).
- слу́њам се v. имрf. скитам се. »Слу́ња се по село́«
(С. Т.).
- смиле́јем се v. рf. смиловати се: »Смиле́ се бабе Ра-
дован« (Лен).
- смирјо́шем се v. рf. смирим се: »Смирјоса́ла сѣм се«
(С. Т.).
- со́мам v. имрf. алапљиво једем, једем, гутам као сом (С. Т.).
- со́мур м. слинац (из носа), сопуљ (С. Т.).
- сомура́н м. слинавко, сопуљан (С. Т.).
- со́пам v. имрf. в. со́мам (С. Т.).
- со́пља м. који сопа, сома (С. Т.).
- со́пуљ м. в. сомур (С. Т.).
- сопуља́н м. в. сомура́н (С. Т.).
- спри́ја f. јака киша, пљусак. »Спри́ја из не́бо« (С. Т.).
- сребѣрѣ́ја м. онај што носи и продаје прстење и сре-
брне ствари, прстенѣја (С. Т.).
- средорѣ́к м. земљиште између двеју река, у сред реке,
као острво (С. Т.).
- стаднѣ́к м. домаћин, бачијар који при бачијању има нај-
већи број ведара млека (С. Т.).
- ста́љам v. имрf. остављам: »Дина́р ти ста́љам« (С. Т.).
- столовѣ́н adj. употребљује се поглавито уз реч камен:
столовѣ́н ка́мен. То је онај камен у земљи што се
тешко помиче, а мало вири из земље. На њему се обично
болесници лече. У песми: »Столовѣ́н ти ка́мен под
гла́ву« (С. Т.).
- старовре́мѣц м. становник старог времена, старица,
ћугуклија (С. Т.).

- ста́сам v. pf. стигнем, доспем: ста́сала девој̀ха; ста́сала погача; ста́сало **жито** (С. Т.).
- ста́тѝва n. pl. tantum **разбој** за (ткање). У Вук. Рјечнику ста́тѝве (Леновац).
- стрво́љ m. стрмнина, стрмна жита (С. Т.).
- стрво́љина f. в. стрво́љ (С. Т.).
- стрву́љача f. колиба покривена сламом, стрво́љином (сламом од стрмнине) (С. Т.).
- стр́кам v. pf. стрљам; згазим (С. Т.).
- сту́бъл m. кладенац у шупљем дрвету, стублина (С. Т.).
- стублі́на f. види сту́бъл (С. Т.).
- стунті́ло се v. pf. наоблачило се (С. Т.).
- суворе́к adj. поток суворе́к, т. ј. поток који је често без воде (Штипина—Заглавак).
- сьпíњам и сапíњам v. impf. »Тавра́ га напи́ња, рђа га сьпíња« (С. Т.).
- Тавра́ f. кинђурење, улепшавање: »Тавра́ га напи́ња, рђа га сьпíња« (С. Т.).
- танчи́ца f. танка кошуља: »Танчи́ца — гола гузица« (Леновац).
- тапра́к m. земљиште, топрак (и тьпра́к) (Потркање — Заглавак).
- та́твара adv. цаба: »Та́твара ти има́ње!« (С. Т.).
- тенчомо́р m. онај што мори тенце (С. Т.).
- тенчомо́рѝц m. в. тенчомо́р (С. Т.).
- те́став adj. тестом намазан: »Те́ставе је ру́ће« (С. Т.).
- тимо́чанин m. ветар што дува Тимоком (С. Т.).
- тла́скам v. impf. гурам, гоним, вијам: »Куде́ ме тла́скаш?« (С. Т.).
- тла́снем v. pf. в. тла́скам: »Девóј̀хе тла́сну момка́ у воду« (С. Т.).
- тра́вим v. impf на пр. жито тра́ви, т. ј. трава обухвата жито (С. Т.).
- трап m. висораван, узвишица (С. Т.).
- трапѝ́к m. dim. v. трап, чује се и трьпѝ́к (С. Т.).
- трен m. у пословици: »Нашла́ баба трѝ́ен на пали́цу« (С. Т.).
- тр́кам v. impf. трљам (рукама) (С. Т.).
- труледі́на f. труло дрво: »Гла́дњн влк једе́ и труледі́ну« (С. Т.).
- тру́са́м v. impf. тресем (С. Т.).

трúчкам v. *imprf.* трујем: »Не зна чума да трúчка децу!«
(С. Т.).

тúвам v. *imprf.* тумарам, тражим (С. Т.).

тúгла f. цигла (Бела Паланка).

тулиná f. загушљивост: »У собу-ву тулиná«, т. ј.: ова је
соба загушљива (С. Т.).

тџпкам v. *imprf.* газим, тапкам: »Ако ју неé жал, нек ју
тџпка« (С. Т.).

Ћутуклија m. старинац, човек који у селу живи од неза-
памћених времена (С. Т.).

Уáпем v. *pf.* уједем: »Уáпа ми змија јунца« (С. Т.).

убавило n. лепота: »Убавило збор збира, а грознило —
дом чува« (С. Т.).

уведém се v. *pf.* уклоним се, склоним се. О Св. Трифуну
се прича како је отишао да подреже виноград, па се
опије и одсече себи нос. Кад га мајка видела крвава,
увéла се (у страну) од страха. Отуда после Уведé-
није (С. Т.).

уведéније n. в. уведém се (С. Т.).

удрáмим v. *pf.* умирим: »Не мóже máти детé да си у-
дрáми« (С. Т.).

úмнем се v. *pf.* распаднем се. О воћу се каже да се úм-
нúло кад се стане распадати (С. Т.).

урéжњаци m. *pl. tantum* онај део основе што остаје при
доткавању недоткан (С. Т.).

úрок m. Кад неко ухвати »од очи«, то се зове úрок, те
ваља звати бабе — врачаре, да пребају (С. Т.).

урóчница f. завежљај, хамајлија која брани чељаде од
злик очију (С. Т.).

úrшице f. *pl. tantum* урша недеља (С. Т.).

úсек m. кућа »на úсек«, брвнара (С. Т.).

ускрáјник m. крајњи, ободни део хлеба, окрајак. »Да те
воли ташта, једи ускрáјник« (С. Т.).

устрéл m. обично говеци устрел, говећа болест, про-
стрео (С. Т.).

устрúпњц *adv.* из места: »Скочим устрúпњц« (С. Т.).

устрúпњчки *adv.* в. уструпњц (С. Т.).

утлáпим v. *pf.* утрапим: »Утлáпи му га ú-руће« (С. Т.)

утрéпем v. *pf.* убијем (С. Т.).

úшваљам v. *pf.* уваљам: »Ушваљáл сьм једну топку« (С. Т.).

уштéвам v. impf. говори се само у овој фрази: »Уштéва на бели кук!« т. ј. искијаће; иначе: миришем, заударам (С. Т.).

Цíвкa f. цев за пијење (на пр. ракије) (С. Т.).

цíвнем v. pf. писнем: »Не смеш да цíвнеш!« (С. Т.).

црквáр m. pf., цркварé и цркварí, човек који откопава и чува старе цркве (С. Т.).

црквáрка f. жена што се одала откопавању и чувању старих цркава (С. Т.).

црквénка f. pl. црквење (жене), в. црквáрка (С. Т.).

црквénц m. pl. црквенí (људи), в. црквáр (С. Т.).

Чамрéјем и чамрím v. impf. чезнем, копним. Каже се: »јабука чамрí-чамрéје« (С. Т.).

чúбра f. у овој загонетци: »Смок свири у цевару, чúбра чује, па игра« (С. Т.).

чучурéв-о adj. у загонетци: »На сред néбо чучурéво гњездó« (пупак) (С. Т.).

Шáјне f. pl. tantum саоне, саонице (Зајечар).

швáљам v. impf. ваљам: »Швáљам тéсто књно орéси« (С. Т.).

шњéвам v. impf. сневам, сањам (С. Т.).

штéка се v. impf. 3. sing.: »Кучка се штéкала, оче се окучи«. (С. Т.).

штирíца f. нероткиња (С. Т.).

штíрка f. в. штирíца (С. Т.).

шчамрím и шчамрéјем v. pf. ишчамрим (С. Т.).

ДОДАТАК.

áпољьк m. pl. áпољци угризак (С. Т.).

асьльн adj. pl. асьльни: »Несьм быш асьльн«, т. ј. није ми баш добро (С. Т.).

дévла f. нека врста игре: »Игра дévлу« (С. Т.).

лепендék m. марифет, мајсторија: »Лепендék је да му то направíиш« (С. Т.).

нарóјина f. нанос (С. Т.).

оíњам се v. pf. каже се за гору да се оíњала, кад је попало иње (С. Т.).

петемíшем v. impf. дејаним, животарим (С. Т.).

прна́к т. место где је шума исечена, па избја́ млада
гора, млада шума (С. Т.).

просе́ник т. проја (Зајечар).

ро́вот т. плач, од ровем, плачем (С. Т.).

челопе́к т. место где сунце јако греје, присоје (С. Т.).

ци́вам се v. impf. увијам се, превијам се: »Ци́ва се болна«
(С. Т.).

